

Державний університет телекомунікацій

Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва

Навчальна дисципліна

ФІЛОСОФІЯ

**для студентів
освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»**

**Розробник: кандидат філософських наук,
доцент Аташкаде Р.В.**

Київ - 2017

ТЕМА 1:

«ФІЛОСОФІЯ ТА СВІТОГЛЯД»

1. Філософія і мудрість. Специфіка філософського мислення.
2. Світогляд як духовно-практичний спосіб освоєння світу.
3. Структура світогляду. Історичні типи світогляду.
4. Соціокультурна зумовленість філософії. Функції філософії.
5. Предмет філософії.
6. Поняття методу.
7. Категорії як форми теоретичного пізнання та практичного перетворення дійсності.

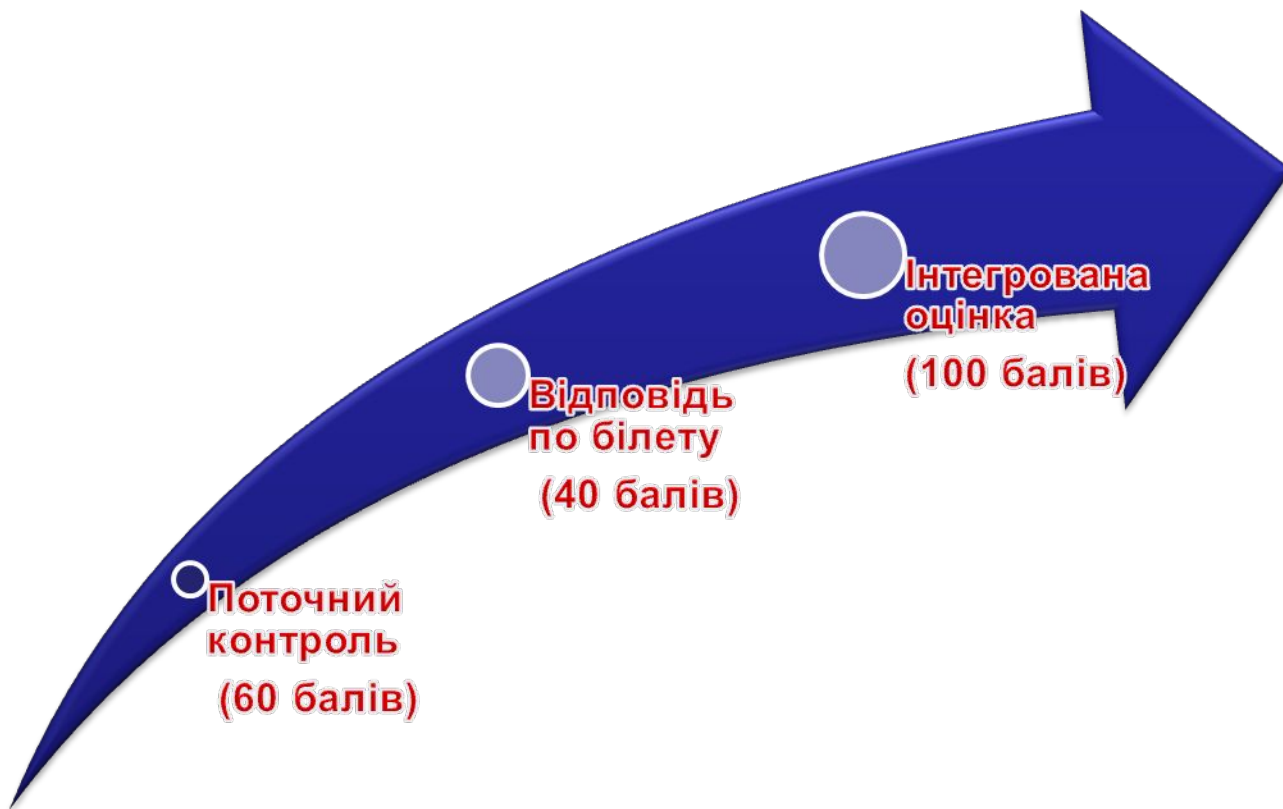
1. Вступ та організаційні настанови вивчення навчальної дисципліни «Філософія»

1. Теоретична частина

**2. Практична частина
(виконання поточного контролю)**

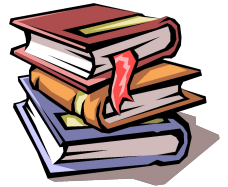
**3. Самостійна робота
(підготовка до іспиту)**

Оцінка за іспит по показниках

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Філософія: Навч. посіб./ Л.В. Губерський, І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко та ін.; за ред.. І.Ф. Надольного. – 7-ме вид., стер. – К.: Вікар, 2008.
2. Бондар С.В., Вдовиченко Г.В., Кривда Н.Ю., Литвинов В.Д., Лісовий В.С. Історія української філософії: підручник. – К. : Академвидав, 2008.
3. Буслинський В.А., Скрипка П.І Основи філософських знань: Підруч. – Львів, 2004.
4. Введение в философию: Учеб. пособ. для вузов / Авт.колл.: Фролов И.Т. и др. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Республика, 2003.
5. Горський В.С., Кислюк К.В. Історія української філософії: підручник. – К.: Либідь, 2004.
6. Данильян О.Г. Философия: Учеб. / О.Г. Данильян, В.М. Тараненко. – М.: ЭКСМО, 2009.
7. Діденко В.Ф. Філософія: Ескізи для самопідготовки: Навч. посіб. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2006.
8. Історія філософії України: Підруч. / Русин М.Ю., Огородник І.В., Бондар С.В. та ін. – К.: Академкнига, 2008.

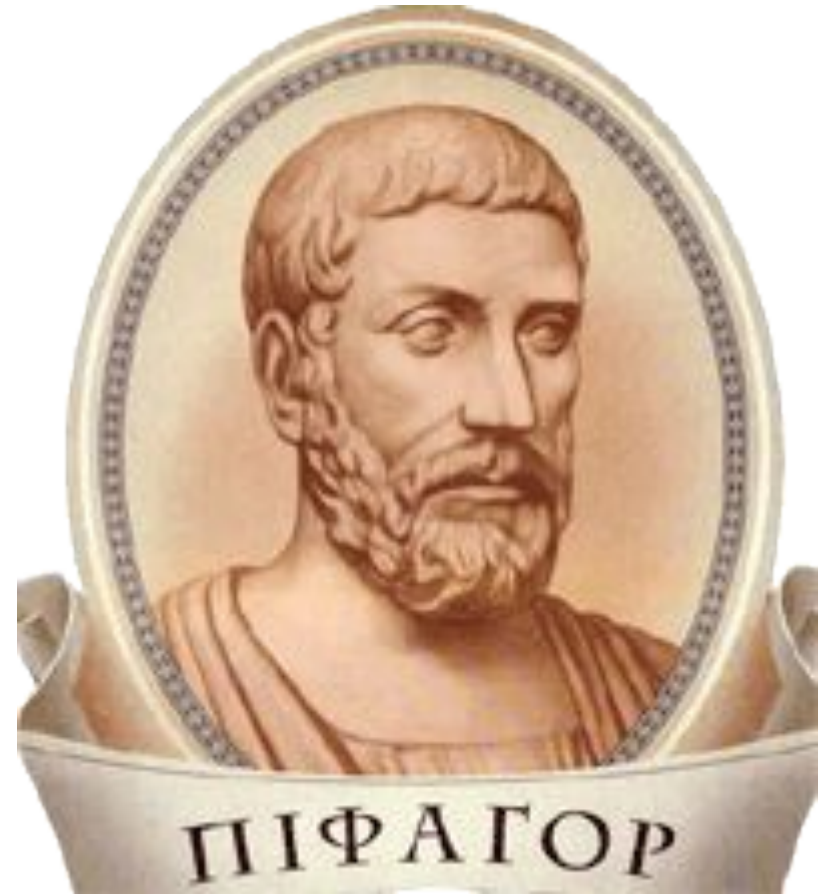
Дану літературу ви можете знайти тут: <http://pidruchniki.com/filosofiya/>

Актуальність вивчення дисципліни «Філософія».

Філософія:

- ❖ це сфера людського знання, яка є не тільки атрибутом цивілізації і культури, а й тією духовною силою, своєрідним «інтелектуальним магнітом», до якого прагне кожна особистість;
- ❖ уособлює мудрість і знання, віру і розум, дух і душу. Цим самим вона покликана стверджувати творчі начала в житті, подолання всього, що заважає гідному процесу самореалізації особистості;
- ❖ необхідна, бо жодна людина не може обійтися без системи ідей, переконань, які передають її уявлення про світ і ставлення до нього (філософія як світогляд).

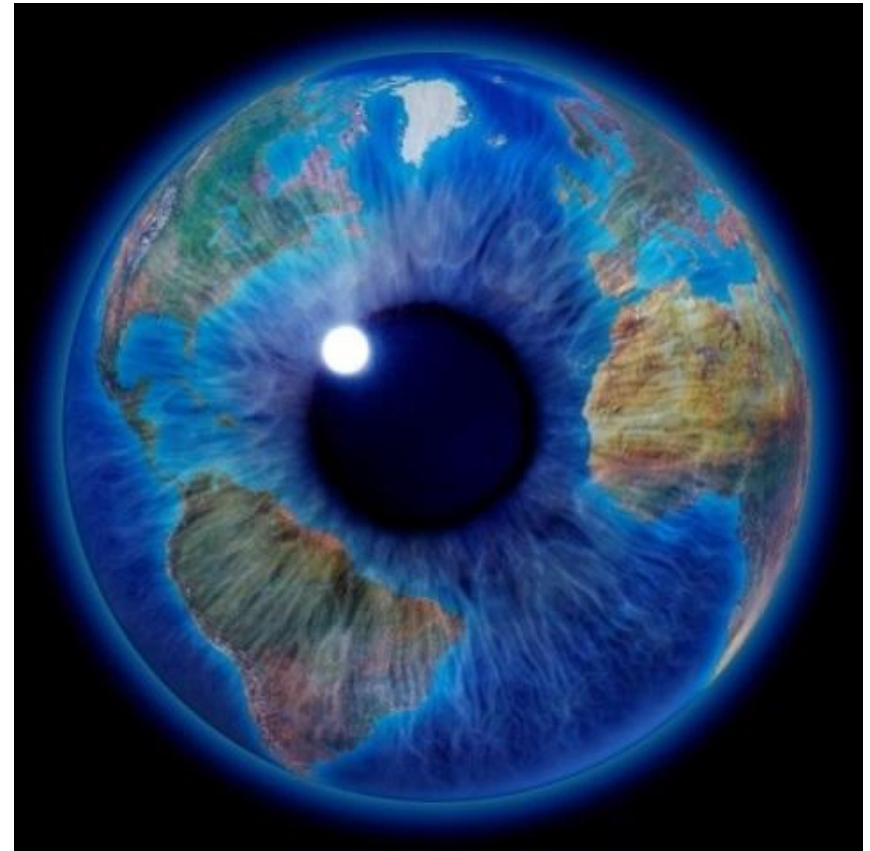
У перекладі з давньогрецької «філософія» означає *любов до мудрості (любомудрість)*. У VI ст. до н. е. Піфагор із Самоса на запитання тирана Полікрата про те, чим він займається, відповів: «Ні, я не мудрець (sophos), я любитель мудрості (philosophos)». Піфагор мотивує свою позицію тим, що людина через слабкість своєї натури не здатна володіти такою гідною якістю розуму, як мудрість. Критицизм щодо реальних можливостей людини виявився у Піфагора в розмежуванні понять «софія» і «філософія». *Перше (мудрість) — прерогатива богів, друге (філософія) — покликання людини.* Відповідно *філософ — не мудрець, а любомудр — той, хто прагне до мудрості.*

ЩО ТАКЕ СВІТОГЛЯД?

Світогляд – це система поглядів на світ та місце людини в цьому світі.

Філософія як світогляд є системою найбільш загальних поглядів на світ, природу, суспільство, людину, пізнання. Філософія як світогляд теоретично обґрунтовує свої положення і висновки, основні принципи соціально-політичної, наукової, моральної, естетичної діяльності людини, тобто освоює світ як духовно теоретично, так і практично. : світогляд - це форма суспільної свідомості, спосіб духовно-практичного освоєння світу.

СТРУКТУРА СВІТОГЛЯДУ

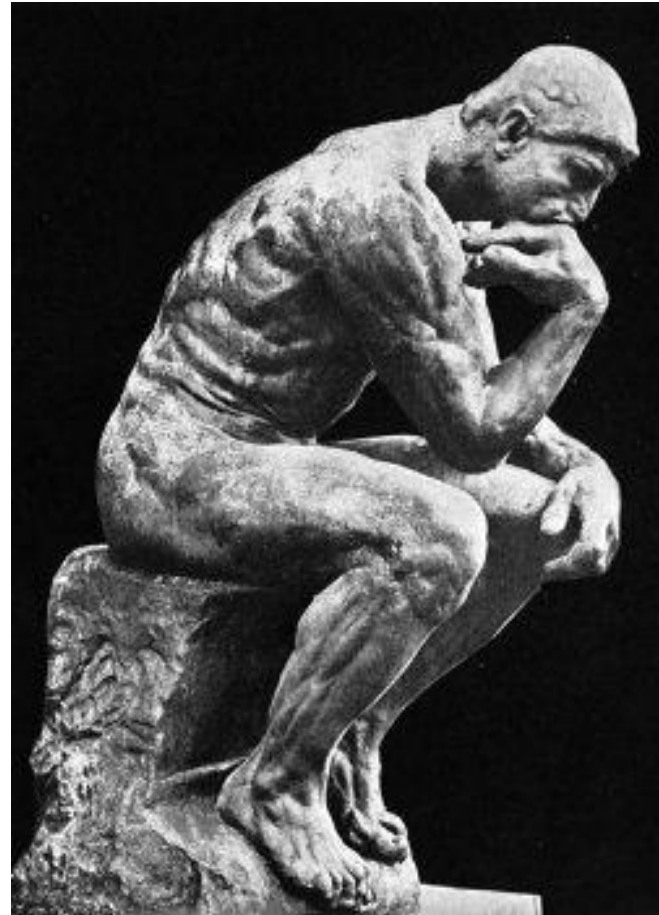
В структурі світогляду можна виділити чотири основні компоненти:

- 1) СВІТОВІДЧУТТЯ
 - 2) СВІТОСПРИЙНЯТТЯ
 - 3) СВІТОУЯВЛЕННЯ
 - 4) СВІТОРОЗУМІННЯ
-
- Виділяють також:
 - Індивідуальний, груповий та суспільний рівні світогляду.

ІСТОРИЧНІ ТИПИ СВІТОГЛЯДУ

**Виділяють 6 історичних
типів світогляду:**

**МАГІЧНИЙ
МІФОЛОГІЧНИЙ
РЕЛІГІЙНИЙ
ФІЛОСОФСЬКИЙ
НАУКОВИЙ
ХУДОЖНІЙ**

МАГІЧНИЙ

- В основі лежить страх
- Синкретизм
- Анімізм

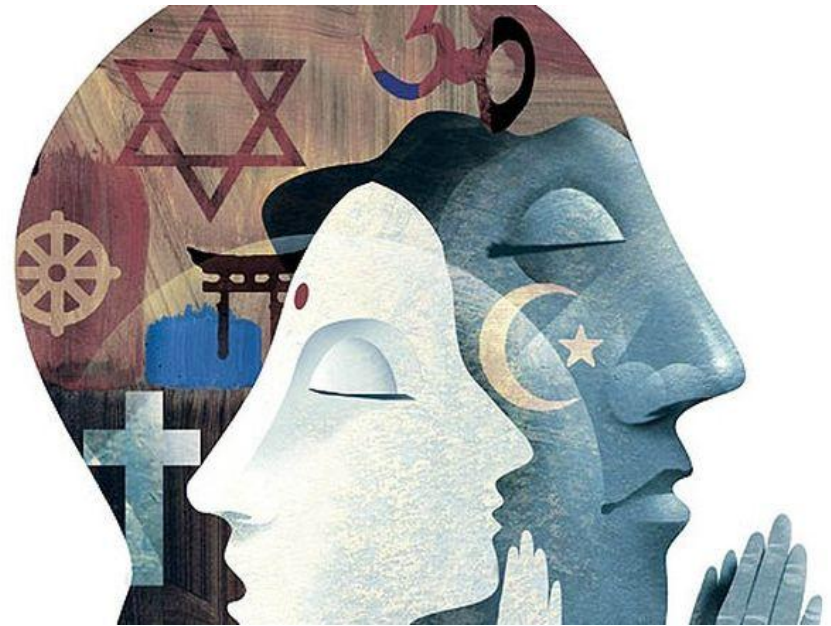
МІФОЛОГІЯ

- 2. Міфологічний - це результат практично-духовної діяльності людини. У міфологічному світогляді людина не відокремлює себе від речей природного світу, а окрема людина не відокремлює себе від суспільства в цілому. В міфологічному світогляді не існує чіткої" межі між мисленням та мовленням, свідомістю та рез.льністю, предметом та думкою про предмет.

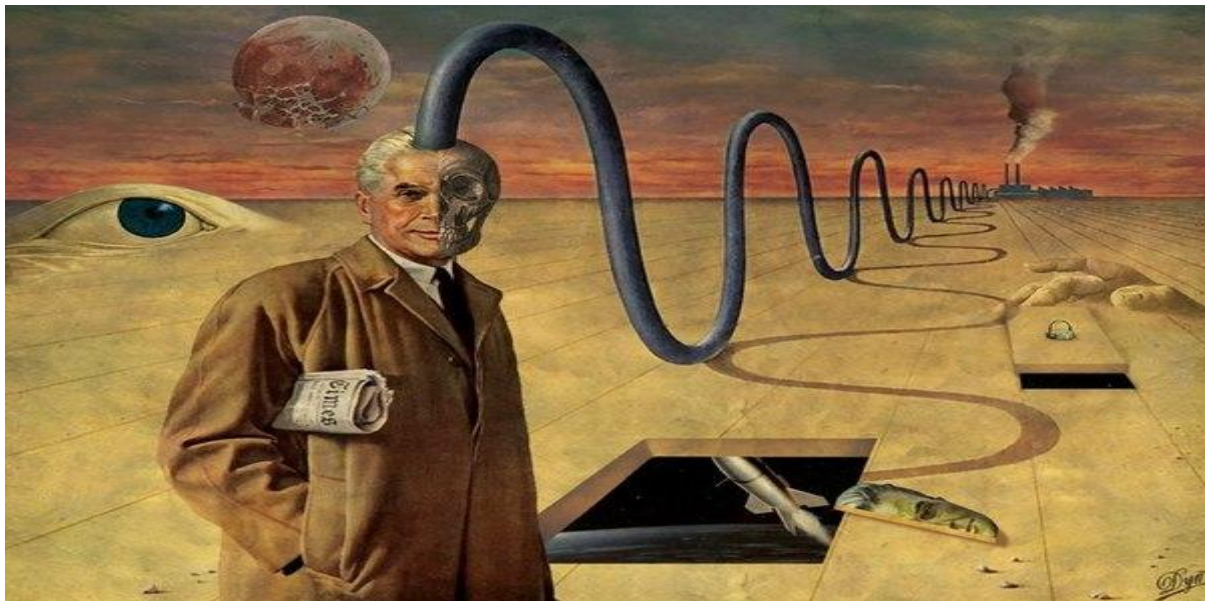
РЕЛІГІЙНИЙ

- **3. Релігія** (від лат. religio – набожність, святиня) – така форма світогляду, в якій сприйняття людиною світу здійснюється через подвоєння на земний і небесний, потойбічний і поцейбічний, грішний і сакральний. Найважливішою ознакою релігії є існування надприродної істоти – Бога. Тому суттю релігійного світогляду є віра в Бога.

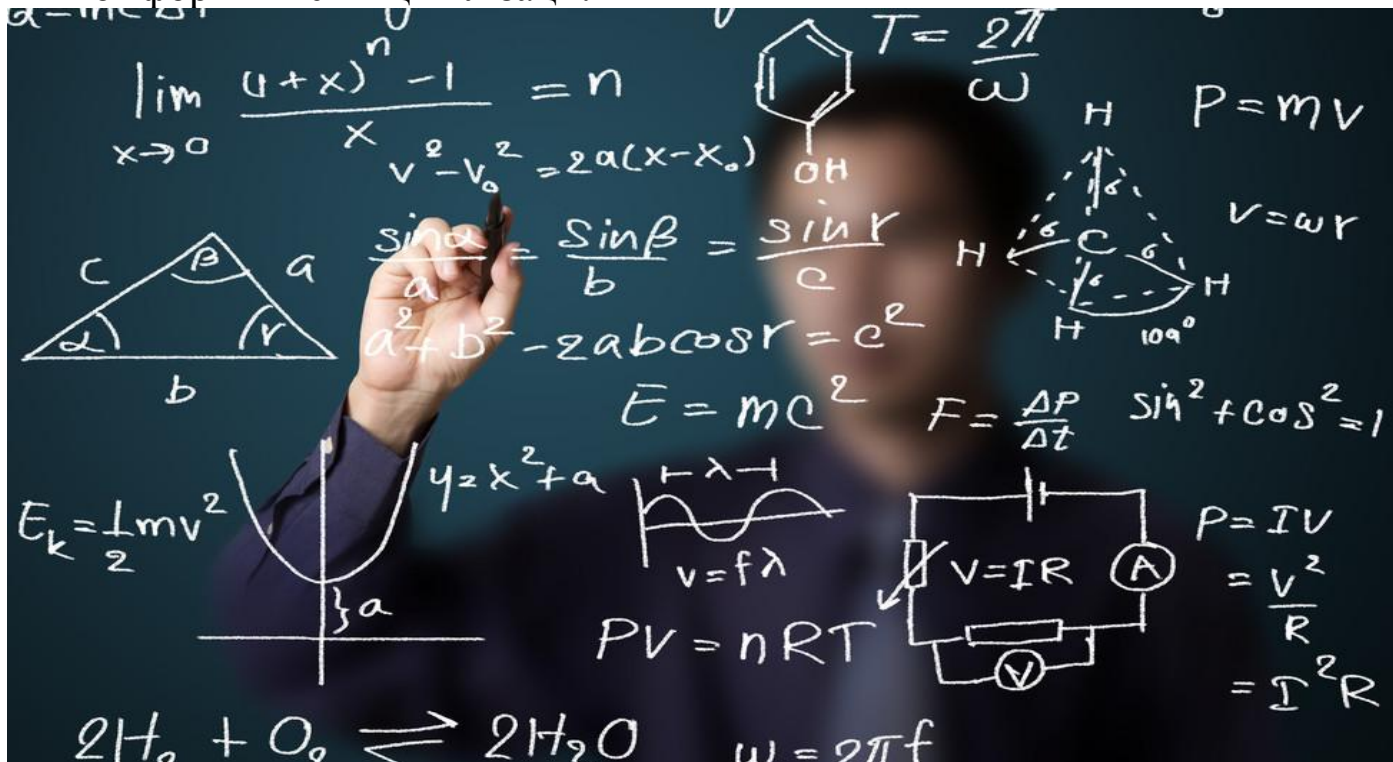
ФІЛОСОФСЬКИЙ

- 4. *Філософія є теоретичною формою ставлення людини до світу. Порівняно з наукою її особливість полягає в тому, що вона дає змогу об'єктивно, в теоретичній формі осмислити світ як світ людини, розглянути місце і становище людини у світі, її смисложиттєві проблеми.*

НАУКОВИЙ

- 5.Науковий світогляд є теоретичною формою ставлення до світу. Світ у ньому об'єктивно розглядається таким яким він є незалежно від людини, а людина вбачається в ньому тільки частиною світу - природи чи суспільства. Теоретичне ставлення до світу дало змогу людині поставити закони природи собі на службу і створити комфортний світ цивілізації.

ХУДОЖНІЙ

- 6. Мистецтво є практично-духовною діяльністю.
- Художній світогляд дає суб'єктивний образ світу, в якому художник досягає гармонії зі світом тому навіть сучасне художнє бачення світу близьке до міфологічного.

СОЦІОКУЛЬТУРНА ЗУМОВЛЕНІСТЬ ТА ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФІЇ

Предметом філософії називають коло питань, які вона вивчає.

Що саме є предметом філософії, залежить від епохи та інтелектуальної позиції мислителя. Спори, що таке предмет філософії тривають.

- За словами Віндельбанда: *«Тільки з'ясувавши історію поняття філософія, можна визначити, що в майбутньому зможе претендувати більшою чи меншою мірою до неї».*

Свої варіанти відповіді на питання про предмет філософії пропонували різні школи.

Один з найбільш значущих варіантів належить Іммануїлу Канту.

У марксизмі-ленінізмі також пропонувалася своя формулювання «основного питання філософії».

Марксизм-ленінізм відносив до числа найважливіших питань два:

- «Що первинне: дух чи матерія?» Це питання вважався одним з найголовніших питань філософії, оскільки, стверджувалося, що з самого початку розвитку філософії сталося розподіл на ідеалізм і матеріалізм, тобто судження про верховенство духовного світу над матеріальним, і матеріального над духовним відповідно.
- Питання про пізнаванності світу, який був у ньому головним питанням епістемології.

Одним з фундаментальних питань філософії є безпосередньо питання: «Що таке філософія?» Кожна філософська система має стрижневий, головне питання, розкриття якого складає її основний зміст і сутність.

Філософія відповідає на запитання

«Хто така людина і навіщо вона прийшла у цей світ?»

«Що робить той чи інший вчинок правильним або неправильним?»

Відповідно до цього відбувалося поділ предмета філософії, філософського знання на основні розділи: онтологію (вчення про буття), епістемологію (вчення про пізнання), антропологію (вчення про людину), соціальну філософію (вчення про суспільство) та ін

Важливість питання «матерія і свідомість, що первинно?» Полягає в тому, що від його достовірного дозволу залежить побудова цілісного знання про навколишній світ і місце людини в ньому, а це і є головним завданням філософії.

Матерія і свідомість (дух) - дві нерозривні і в той же час протилежні характеристики буття. У зв'язку цим існують дві сторони основного питання філософії - **онтологічна** та **гносеологічна**.

Онтологічна (буттєва) сторона основного питання філософії полягає в постановці і вирішенні проблеми: що первинне - матерія чи свідомість?

Суть **гносеологічної** (пізнавальної) сторони основного питання: пізнати або непізнаванне чи світ, що первинно в процесі пізнання?

Залежно від онтологічної і гносеологічної сторін у філософії виділяються основні напрями - відповідно матеріалізм та ідеалізм, а також емпіризм і раціоналізм.

При розгляді онтологічної (буттєвої) сторони основного питання філософії можна виділити такі напрямки, як:

- об'єктивний ідеалізм;
- суб'єктивний ідеалізм;
- матеріалізм;
- вульгарний матеріалізм;
- дуалізм;
- деїзм;

Гносеологічної (пізнавальної) сторони:

- гностицизм;
- агностицизм;
- емпіризм (сенсуалізм);
- раціоналізм.

Онтологічну сторону основного питання філософії представляють:

Матеріалізм;

Ідеалізм;

Дуалізм.

Матеріалізм (так звана "лінія Демокріта") - напрям у філософії, прихильники якого вважали, що у відносинах матерії і свідомості первинною є матерія.

Отже:

- матерія реально існує;
- матерія існує незалежно від свідомості (тобто існує незалежно від мислячих істот і від того, мислить про неї хто-небудь чи ні);
- матерія є самостійною субстанцією - не потребує свого існування ні в чому, крім самої себе;
- матерія існує і розвивається за своїми внутрішніми законами;
- свідомість (дух) є властивість (модус) високоорганізованої матерії відображати саму себе (матерію);
- свідомість не є самостійною субстанцією, існуючою поряд з матерією;
- свідомість визначається матерією (буттям).

Поняття методу в філософії

Метод - це сукупність визначених правил, прийомів, способів, норм пізнання і діяльності. Він є системою принципів, вимог, які орієнтують суб'єкта на вирішення конкретного завдання, досягнення результатів у певній діяльності.

У філософії фиділяють наступні методи:

- Метафізика*
- Діалектика*
- Трансцендентальний метод*
- Феноменологічний*
- Герменевтичний*
- Психоаналіз*
- Структурний*

Проблема систематизації категорій філософії

Першу систему категорій розробив Арістотель. Він виділив десять наступних пунктів: *сутність, кількість, якість, відношення, місце, час, положення, стан, дія, страждання.*

Проте ця система виявилася нелогічною, тому, що вона не підлягає ніяким принципам.

Наступною системою категорій філософії є система, запропонована І.Кантом. Він виділив чотири основні категорії, до яких включив усі інші.

Категорії кількості

Єдність

Множина

Цілісність

Категорії якості

Реальність

Заперечення

Обмеження

Відносини

Субстанція і приналежність

Причина і наслідок

Взаємодії

Категорії модальності

Можливість і неможливість

Існування і неіснування

Необхідність і випадковість

**Аташкаде
РУСЛАНА ВАДИМІВНА**

BRV_05@ukr.net

Дякую за увагу !